

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 53/05-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. marca 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Jána Martikána, bytom Ž., t. č. Ž., ktorou namietal porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 4 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina sp. zn. ČVS-ORP-3055/1-OSV-ZA-2004 z 28. júla 2004, postupom Okresnej prokuratúry Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 801/2004 a jej uznesením z 20. septembra 2004, postupom Krajskej prokuratúry v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 742/04 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 896/04, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Jána Martikána o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2005 doručená sťažnosť Jána Martikána (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie

základného práva podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 4 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) sp. zn. ČVS-ORP-3055/1-OSV-ZA-2004 z 28. júla 2004, postupom Okresnej prokuratúry Martin (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 801/2004 a jej uznesením z 20. septembra 2004, postupom Krajskej prokuratúry v Žiline (ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 742/04 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 896/04.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že na základe podnetu okresnej prokuratúry „č. k. 1 Pn 2531/04-1 z 22. júla 2004“ bolo okresným riaditeľstvom uznesením sp. zn. ČVS-ORP-3055/1-OSV-ZA-2004 z 28. júla 2004 začaté trestné stíhanie voči jeho osobe za trestný čin útoku na štátny orgán podľa § 154 ods. 2 Trestného zákona. Predmetné uznesenie mu bolo doručené 2. augusta 2004 a 3. augusta 2004 podal proti nemu sťažnosť. Rozhodnutím Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Tp 1422/04 zo 14. augusta 2004 bol sťažovateľovi okresným súdom podľa § 39 ods. 1 Trestného poriadku ustanovený obhajca. Dňa 20. septembra 2004 okresná prokuratúra uznesením sp. zn. 1 Pv 801/2004 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného riaditeľstva z 28. júla 2004 zamietla ako nedôvodnú. Podaním z 28. augusta 2004 sa sťažovateľ domáhal zastavenia trestného stíhania voči jeho osobe a podnetom adresovaným krajskej prokuratúre sa domáhal preskúmania zákonnosti trestného stíhania voči nemu. Podnet bol vybavený ako nedôvodný. Sťažovateľ sa domáhal „opakovaným postupom – podnetom svojho práva aj cestou generálnej prokuratúry“, ktorá podnet odmietla ako nedôvodný.

Porušenie svojich práv vidí sťažovateľ v tom, že bolo proti nemu nespravodlivo vznesené obvinenie pre trestný čin útoku na štátny orgán podľa § 154 ods. 2 Trestného zákona, pretože si uplatňoval svoje procesné práva dané mu zákonom, a namieta aj porušenie svojho práva na obhajobu, keď mu nebol ustanovený obhajca na začiatku trestného konania, ale mu bol ustanovený „až so skoro mesačným oneskorením od vznesenia obvinenia (...)“. Sťažovateľ ďalej namieta, že «policajný orgán – vyšetrovateľ mu

nedal možnosť zvoliť si obhajcu napriek tomu, že nastali podmienky „nutnej obhajoby“ a teda obhajca mu mal byť ustanovený už na začiatku tr. konania (...)». Podľa sťažovateľa týmto mu boli zmarené jeho základné práva brániť sa proti obvineniu už na začiatku účinným spôsobom.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal *«tento nález:*

1) Základné právo sťažovateľa Jána Martikána uvedené v čl. 17 ods. 2 Ústavy SR v spojitosti s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 4 a čl. 152 ods. 4 Ústavy SR bolo porušené. Toto právo sťažovateľa bolo porušené konaním Okresného riaditeľstva Polic. zboru SR v Žiline vznesením obvinenia pre trestný čin útoku na štátny orgán podľa § 154 ods. 2 Tr. zákona, ČVS-ORP-3055/1-OSV-ZA-2004 zo dňa 22. 7. 2004

2) Základné právo sťažovateľa uvedené v čl. 17 ods. 2 Ústavy SR v spojitosti s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 4 a čl. 152 ods. 4 Ústavy SR bolo porušené rozhodnutiami Okresnej prokuratúry v Martine č. 1 Pv 801/2004-18 a č. 1 Pv 801/2004-20 zo dňa 20. 9. 2004, Krajskej prokuratúry v Žiline č. 1 KPt 742/04-125 zo dňa 10. 11. 2004, Okresnej prok. v Martine č. 1 Pv 801/2004-39 zo dňa 8. 11. 2004 a Generálnej prokuratúry SR č. IV/1 GPt 896/04-17 zo dňa 29. 12. 2004.

3) Základné právo sťažovateľa uvedené v čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR bolo porušené konaním Polic. orgánu PZ SR v Žiline.

4) Sťažovateľ žiada, aby Ústavný súd SR v zmysle čl. 127 ods. 2 Ústavy SR vrátil vec do stavu pred porušením a sám zrušil nezákonné trestné stíhanie sťažovateľa pre útok na štátny orgán, aby zakázal pokračovať v porušovaní zákonných práv sťažovateľa.

5) Sťažovateľovi Jánovi Martikánovi priznáva Ústavný súd SR podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR primerané finančné zadostučinenie v podobe nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla v pocite nespravodlivosti, ktorý vyvolalo nezákonné obvinenie sťažovateľa zo spáchania tr. činu útoku na štátny orgán, keď sa domáhal postupom dovoľeným mu zákonom preskúmania postupu jednotlivých prokurátorov Okr. prokuratúry v Žiline v jeho trestnej veci, pre ktorú je väzobne stíhaný. Sťažovateľ žiada Ústavný súd SR aby zaviazal Okresné riaditeľstvo PZ SR v Žiline, aby vyplatil sťažovateľovi nemajetkovú ujmu v sume 5.000.000,- Sk (...), Okresnú prokuratúru v Martine v sume 2.000.000,- Sk (...), Krajskú prokuratúru v Žiline v sume 2.000.000,- Sk (...) a Generálnu prokuratúru SR v sume 2.000.000,- Sk (...)

do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sťažovateľovi Jánovi Martikánovi.

V požadovanom finančnom zadošťačení (v sumách) je zahrnutá aj nemajetková ujma spočívajúca v zmarení práv na obhajobu sťažovateľa v prípravnom konaní a to zmarením práv využiť kvalifikovanú pomoc obhajcu v trestnom konaní.

6) Ústavný súd ukladá Okresnému riaditeľstvu PZ SR v Žiline povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet právneho zástupcu ustanoveného v zmysle „žiadosti“ Ústavným súdom SR do 15 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu».

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv uznesením okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS-ORP-3055/1-OSV-ZA-2004 z 28. júla 2004

a uznesením okresnej prokuratúry sp. zn. 1 Pv 801/2004 z 20. septembra 2004, ústavný súd odmietol ako oneskorene podanú.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh zistil, že uznesenie okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS-ORP-3055/1-OSV-ZA-2004 z 28. júla 2004 bolo sťažovateľovi doručené 2. augusta 2004 a uznesenie okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 801/2004-18 z 20. septembra 2004 bolo doručené sťažovateľovi najneskôr 29. septembra 2004, keď podal opakovanú sťažnosť proti uzneseniu z 28. júla 2004. Od uvedeného dátumu začala plynúť lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu až 15. februára 2005, z čoho vyplýva, že lehota ustanovená pre tento druh konania pred ústavným súdom sťažovateľovi bez akýchkoľvek pochybností uplynula skôr, než podal túto sťažnosť ústavnému súdu.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd túto časť sťažnosti po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

2. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv postupom okresnej prokuratúry z 8. novembra 2004 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 801/2004, postupom krajskej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 742/04

a postupom generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. IV/GPt 896/04, ústavný súd odmietol pre neprípustnosť.

Podľa § 53 ods.1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení zákona č. 458/2003 Z. z. (ďalej len „zákon o prokuratúre“): *„Prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.“*

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre: *„Pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného predpisu, či sú splnené podmienky na podávanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.“*

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre: *„Ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.“*

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2 zákona o prokuratúre).

Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Je pravdou, že sťažovateľ 12. augusta 2004 podal sťažnosť krajskej prokuratúre vo veci preskúmania postupu vyšetrovateľa alebo policajného orgánu podľa § 167 Trestného poriadku pre ustanovenie právneho zástupcu v konaní. Prokurátor okresnej prokuratúry 20. septembra 2004 podnet sťažovateľa vybavil s tým, že jeho právo porušené nebolo. Sťažovateľ 22. októbra 2004 podal podnet okresnej prokuratúre, ktorým sa domáhal zastavenia trestného stíhania v predmetnej veci. Prokurátor okresnej prokuratúry podnet 8. novembra 2004 vybavil tak, že policajný orgán mal k dispozícii dostatok dôkazných prostriedkov na to, aby bolo vydané uznesenie podľa § 160 ods. 1 a § 163 ods. 1 Trestného poriadku. Podaniami z 29. septembra 2004 a 22. októbra 2004 sa sťažovateľ domáhal na krajskej prokuratúre preskúmania postupu okresnej prokuratúry, pretože nesúhlasil s vybavením jeho predchádzajúcich podnetov. Prokurátor krajskej prokuratúry 10. novembra 2004 oznámil sťažovateľovi, že *„otázka vznesenia obvinenia Vašej osobe bola už právoplatne, t. j. s konečnou platnosťou vyriešená“* a vo veci namietania porušenia práva obhajoby v postupe okresnej prokuratúry nezistil nezákonnosť. Sťažovateľ podal opakovaný podnet z 18. novembra 2004 aj generálnej prokuratúre na postup a rozhodnutie krajskej prokuratúry. Prokurátor generálnej prokuratúry 29. decembra 2004 sťažovateľovi oznámil, že jeho podnet odložil ako nedôvodný, a uviedol: *„Vaše námietky, uvedené v opakovanom podnete nie sú nové. Uvádzali ste ich v priebehu vyšetrovania i v pôvodnom podnete. Krajská prokuratúra sa nimi podrobne zaoberala, vo svojom vybavení na ne reagovala a v konečnom dôsledku sa s nimi bezozbytku vyrovnala. Ak napriek tomu uvedené námietky opakujete a nad ich rámec neuvádzate žiadne nové skutočnosti, potom treba Vaše námietky označiť za subjektívnu polemiku so závermi prokuratúry, a ako také ich označiť za nespôsobilé revidovať citované vybavenie.“*

Sťažovateľ vyslovil vo svojej sťažnosti nespokojnosť aj s postupom generálnej prokuratúry. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právnej prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, pretože sa mohol a mal obrátiť na generálnu prokuratúru s opakovaným podnetom podľa § 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre.

Ústavný súd považuje opakovaný podnet podľa zákona o prokuratúre za účinný prostriedok ochrany základných práv vrátane takeého práva, ktoré uplatnil sťažovateľ. Sťažovateľ uviedol, že jeho podnet smeroval proti okresnej prokuratúre, krajskej prokuratúre a generálnej prokuratúre, bez toho, aby tvrdil a preukázal, že využil ustanovenie § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre vo vzťahu ku spôsobu vybavenia podnetu generálnou prokuratúrou.

Vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Ústavný súd v predchádzajúcich konaniach opakovane vyslovil právny názor, že vynechanie tejto inštitúcie v sústave orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen zistiť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok postupu príslušného orgánu činného v prípravnom konaní.

Ústavný súd zotrváva v súlade so svojou doterajšou judikatúrou na tom, že sťažovateľ je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne

prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov.

Keďže v danom prípade sťažovateľ uvedeným spôsobom nepostupoval, ústavný súd dospel k záveru, že jeho sťažnosť je pre nevyčerpanie dostupných a účinných právnych prostriedkov ochrany jeho základných práv neprípustná, a preto rozhodol o nej (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre) tak, že ju odmietol pre neprípustnosť.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a zrušení uznesenia o trestnom stíhaní je podmienené vyslovením porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (§ 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal zrušenia uznesenia okresného riaditeľstva z 28. júla 2004 a priznania primeraného finančného zadosťučinenia, nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2005